

Nr 17

Regeringens proposition angående meddelande av lokala sjötrafikföreskrifter;

beslutad den 23 januari 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att länsstyrelse – för tillgodoseende av främst naturvårds-, miljö- och säkerhetsintressen – skall kunna besluta om begränsning i rätten att trafikera vattenområde med bl. a. motorbåtar.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-01-23

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Aspling, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Norling.

Proposition angående meddelande av lokala sjötrafikföreskrifter

Föredraganden anför.

Genom proposition 1962:94 underställdes riksdagen vissa huvudfrågor i förslag till sjötrafikförordning. En av dessa avsåg utvidgning av länsstyrelses befogenhet att meddela vissa slag av föreskrifter för sjötrafiken. Enligt tidigare gällande lagstiftning, kungörelsen (1961:178) om vissa föreskrifter angående begagnande av allmän farled, hade länsstyrelse befogenhet att meddela sådana föreskrifter när det gällde trafiken i allmän farled. Behov förelåg enligt föredragande departementschefens mening av att kunna meddela föreskrifter av ifrågavarande slag också i annat vattenområde, där viss trafikreglering kunde vara påkallad. Departementschefen förordade därför, att länsstyrelses befogenhet i detta fall utvidgades att omfatta allt svenskt farvatten.

Föredragande departementschefen förutsatte att riksdagen skulle höras bl. a. om sådana ändringar i den tillämnade författningens bestämmelser om trafikreglering, som är av principiell natur.

Riksdagen lämnade det genom propositionen framlagda förslaget utan erinran (3 LU 1962:33, rskr 1962:242). I utskottets utlåtande anfördes bl. a. att den föreslagna befogenheten för länsstyrelse att utfärda lokala sjötrafikföreskrifter även för andra vattenområden än allmän farled måste anses betydelsefull. Utskottet förutsatte att länsstyrelserna effektivt tar till vara möjligheterna att på ett smidigt och ändamålsenligt sätt tillgodose det av skiftande förhållanden på olika håll i riket betingade behovet av föreskrifter i fråga om sjötrafiken.

Kungl. Maj:t utfärdade därefter sjötrafikförordningen (1962:150). Enligt 5 § andra stycket förordningen (omtryckt 1970:121) äger länsstyrelse efter samråd med sjöfartsverket meddela föreskrifter om fartbegränsning och om förbud mot ankring samt om begränsning i rätt att utnyttja vattenområde för båtävling, vattenskidåkning eller liknande sport. Efter samråd med sjöfartsverket äger länsstyrelse också meddela andra föreskrifter om begagnande av Sveriges sjöterritorium, när dessa är

av tillfällig art. Enligt 5 § första stycket får sjöfartsverket meddela föreskrifter som är påkallade från sjösäkerhetssynpunkt och avser framförande av fartyg i farvatten som är trångt eller på annat sätt svårnavigabelt eller har intensiv trafik.

Utöver de i 5 § andra stycket särskilt uppräknade fallen ger författningen — som framgår av vad jag förut sagt — inte länsstyrelse någon möjlighet att förbjuda begagnandet av svenskt sjöterritorium annat än när föreskriften är av tillfällig art. När fråga är om allmän farled kan emellertid regeringen enligt grunderna för 5 kap. 11 § vattenlagen genom föreskrift reglera trafiken där.

I fråga om från naturvårdssynpunkt särskilt skyddsvärda vattenområden har länsstyrelse möjligheter att föreskriva inskränkningar för båttrafiken genom tillämpning av bestämmelserna om naturreservat och naturvårdsområde i naturvårdslagen (1964:822).

För att åt allmänheten trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv råder vidare strandskydd vid havet, insjöar och vattendrag enligt 15 § sistnämnda lag i den lydelse lagrummet kommer att ha från och med den 1 juli 1975 genom de ändringar i nämnda lag som antogs av 1974 års riksdag (prop. 1974:166, JoU 1974:52, rskr 1974:405). Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet vid alla stränder som har betydelse för allmänhetens friluftsliv intill 100 m från strandlinjen eller, när det behövs för att tillgodose syftet med strandskyddet, högst 300 m från strandlinjen. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får enligt 16 § andra stycket nämnda lag meddela sådana föreskrifter om vad allmänheten har att iaktta inom strandskyddsområde som behövs för att trygga ändamålet med strandskyddet. Enligt 14 § naturvårdskungörelsen (1974:1028) får länsstyrelsen meddela föreskrifter som nu sagts. I nämnda proposition (s. 95) förutskickades att förslag skulle komma att läggas fram om ändring i sjötrafikförordningen i syfte att utvidga länsstyrelsens befogenheter att ingripa även utanför strandskyddsområde.

I sammanhanget bör också nämnas förslaget i prop. 1975:8 till lag med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer. Enligt förslaget ges regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela bl. a. föreskrifter med trafikregler för sjötrafiken på svenskt vatten. Förslaget förutsätter dock att fråga om utvidgning av länsstyrelsens rätt att meddela föreskrifter enligt 5 § sjötrafikförordningen underställs riksdagen.

Rätten att meddela föreskrifter för sjötrafik är, som framgår av det föregående, olika begränsad med hänsyn till vattenområdets karaktär eller föreskriftens syfte. I en del fall har dessa begränsningar medfört vissa olägenheter. Det är i första hand fritidsbåttrafikens snabba utveckling som orsakat problem. Denna utveckling har inneburit såväl att antalet båtar stigit kraftigt som att motorstyrkan och fartresurserna ökat. Vidare kan båtar numera lätt flyttas från ett vattendrag till ett annat — t. ex. med hjälp av trailer. Tidigare skyddade vattenområden har

härigenom blivit tillgängliga för en mera omfattande fritidsbåttrafik. Denna utveckling ger upphov till problem från sjösäkerhets- och miljösynpunkter. Jag tänker då på områden där det från allmän rekreationssynpunkt eller med hänsyn till de kringboendes intressen eller på grund av sjöns eller vattenområdets ringa storlek bör övervägas förbud mot motorbåttrafik. Det finns också sjöar som har ett djurliv vilket det finns särskild anledning att skydda. Den inskränkning i den fria rätten att trafikera vatten som ett förbud mot motorbåttrafik inom särskilt område kan medföra, uppvägs i sådana fall av den förbättrade tillgången till ostörd natur. Det blir här fråga om en avvägning mellan olika intressen, där naturvårds- och miljöskyddssynpunkterna hittills inte kunnat tas till vara i tillräcklig grad. En möjlighet att förutom i de fall för vilka jag tidigare redogjort förbjuda motorbåttrafik torde ligga helt i linje med strävanden att – där naturvårds- och miljöskyddsintressena överväger – meddela de föreskrifter som behövs för att tillvarata dessa intressen.

Det finns andra fall där föreskrifter av mindre ingripande art är påkallade. I många sjöar och vattendrag har kommun eller annan anordnat badplatser. Det är från säkerhetssynpunkt angeläget att badande vid sådana platser skyddas mot i första hand motorbåttrafik. Som jag förut sagt kan visst skydd i detta avseende erhållas enligt naturvårdslagstiftningen. Behovet kan emellertid i vissa fall gå utöver de möjligheter som den ger.

Det anförda motiverar enligt min mening att myndigheterna ges större rätt att besluta om begagnandet av svenskt sjöterritorium. Jag förordar därför att regler tillskapas i detta syfte genom att rätten att besluta om lokala sjötrafikföreskrifter vidgas.

Ärenden av det slag som jag här berört har ofta en stark lokal anknytning. Det synes därför lämpligt att de behandlas av vederbörande länsstyrelse. Härför talar också att denna myndighet prövar de andra likartade ärenden som beskrivs i 5 § andra stycket sjötrafikförordningen i nuvarande lydelse och meddelar föreskrifter av motsvarande karaktär enligt naturvårdslagstiftningen. Med hänsyn till det samband den av mig förordade nya regleringen har med övriga föreskrifter för sjötrafiken synes lämpligt att regeln inarbetas i sjötrafikförordningen.

Regeln synes böra utformas så att vederbörande länsstyrelse – utöver nu i 5 § andra stycket sjötrafikförordningen angivna förbud och föreskrifter – kan meddela de ytterligare föreskrifter om förbud eller annan begränsning i rätten att utnyttja vattenområde för trafik med fartyg som behövs av miljöskydds- eller säkerhetsskäl. I fråga om icke motordriven sjötrafik torde behov av en sådan bestämmelse föreligga endast i undantagsfall. Länsstyrelses föreskrift bör tillkomma efter samråd med sjöfartsverket och statens naturvårdsverk. Har frågan betydelse för trafik med fiskefartyg, bör samråd också äga rum med fiskeristyrelsen. Liksom enligt nuvarande bestämmelser bör vederbörande kommun, farvattnets trafikant och övriga intresserade beredas tillfälle

yttra sig. Om riksdagen godkänner de principer som jag nu har redovisat, torde det — i enlighet med uttalandena i prop. 1962:94 och förslaget i prop. 1975:8 — ankomma på regeringen att besluta ändring av 5 § sjötrafikförordningen.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer för regleringen av sjötrafiken med fartyg som jag har förordat.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

